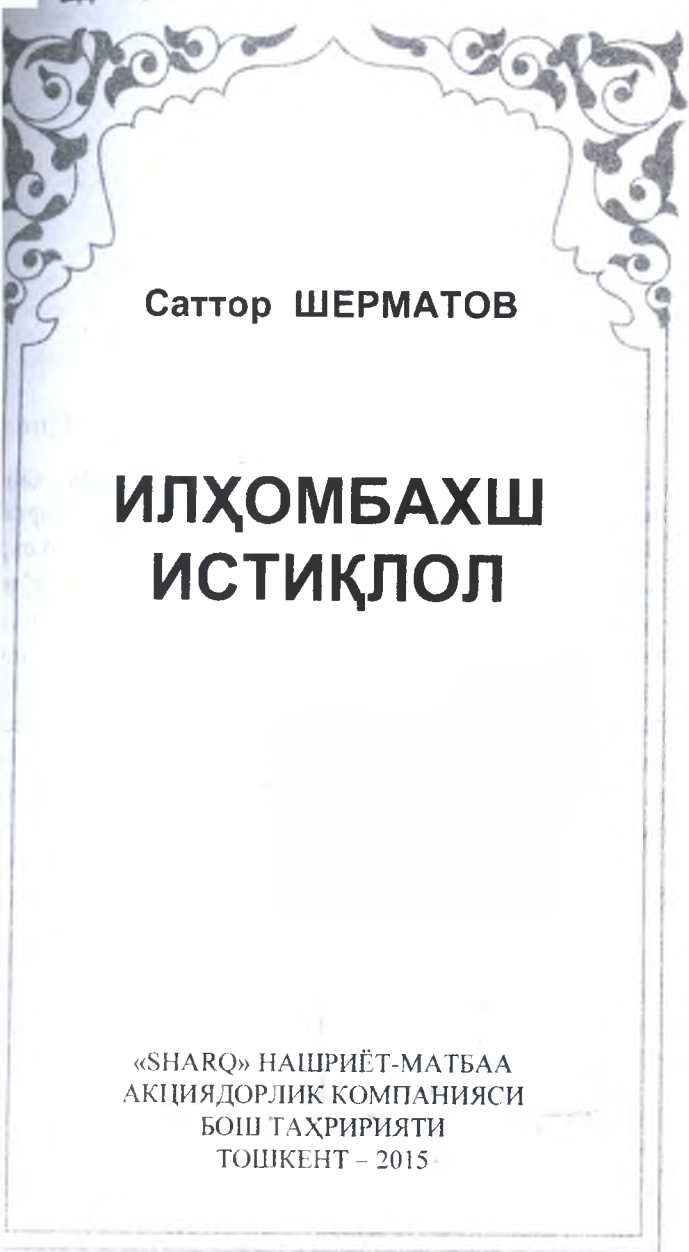

Саттор Шерматов

Илҳомбахш Истиклол

CH0000032985

Саттор ШЕРМАТОВ

**ИЛҲОМБАХШ
ИСТИҚЛОЛ**

«SHARQ» НАШРИЁТ-МАТБАА
АКЦИЈАДОРЛИК КОМПАНИЯСИ
БОШ ТАҲРИРИЯТИ
ТОШКЕНТ – 2015

УЎК: 821.512.133-1

КБК: 84(5Ў)6

Ш – 48

Ш – 48 **Шерматов, Саттор**

Илҳомбахш истиқлол. – Т.: «Sharq», 2015. – 120 б.

Дунё манзараларидан, ҳаёт гўзалликларидан хайратланиш инсон калбини ҳис-туйғуларга, таассуротларга, тафаккурини эса ҳаёллару фикрларга тўлдиради, шеър оламига етаклайди. Шеърятга ошнолик ижодкор кўнгил учун рўшноликдир. Ижодкор олим Саттор Шерматовнинг “Илҳомбахш истиқлол” мажмуаси айнан шу ошнолигу рўшнолик ифодалари, мустақил Ватанимизу халқимизнинг истиқлол шарофати ила янада гўзал ҳаётдан илҳомланиш самараларидир. Ушбу китобдаги назм намуналари шеърят мухлислари кўнгилларидан жой олади деган умиддамиз.

ISBN 978-9943-26-203-4

УЎК: 821.512.133-1

КБК: 84(5Ў)

ISBN 978-9943-26-203-4

© «Sharq» нашриёт-матбаа акциядорлик
компанияси Бош таҳририяти, 2015.

НИЯТ

Халким, тафаккуринг бепоён, сўнгсиз,
Тарих ичра илму санъатинг тенгсиз,
Бердинг сочганидай дурларни денгиз –
Хоразмий, Фарғоний, Форобийларни.

Халким, тўсолмади сени не ғовлар,
Ироданг тоблади қанча синовлар,
Майдонда от сурди келганда ёвлар
Спитомин, Муқанна, Торобийларинг.

Халким, шеърга ошно каламу созинг,
Не-не девонларда буюк меросинг,
Яратди ижодга улуғ ихлосинг
Лутфию Бобуру Навоийларни.

Халким, истиклолдан ўсди ниятинг,
Кундан-кун ортмоқда салохиятинг,
Камолга етказсин доим кудратинг
Эл учун, халқ учун фидойиларни.

ЎЗИГА БЕК ЎЗБЕКМИЗ

Бахамжихат, якдил бўлиб ёшу қари,
Бораяпмиз дадил янада илгари
Истиклолдан ёруғ истикбол сари –
Салоҳият, катъиятдир ўз эркимиз,
Осиёнинг ўзига хон ўзбегимиз.

Юртдошларнинг меҳнатидан очиб чирой,
Ватанимиз яшнамоқда мисли сарой.
Заминимиз неъматларга, қудратга бой –
Ўз ерида узукка мос кўздекдирмиз,
Осиёнинг ўзига хон ўзбегимиз.

Шоҳсупадан жой олмоқда алпларимиз,
Минбарларга муносибдир гапларимиз,
Юртбошидан илҳомланар қалбларимиз –
Дилбар онда намоёнди ўзлигимиз,
Осиёнинг ўзига хон ўзбегимиз!

ЧОРЛОВ

Ахди ёр обод эл дилбандларига,
Бахтиёр, озод эл фарзандларига.
Бахтлимиз, юртимиз – хур Ўзбекистон,
Осиё тожида дур – Ўзбекистон!

Токи зўр шароит, имкониятлар,
Дилларда жўш ургай орзу-ниятлар.
Ёш авлод, элида эрка болалар –
Истиқлол яшнатган гулу лолалар.

Янгича моҳият топдик ҳаётда,
Яратиш завқи ёр меҳнат, ижодда –
Ёш авлод бахти деб дилдан жўшамиз,
Эл-юрт равнақиға ҳисса кўшамиз.

Зўрларни майдону кураш саралар,
Нурафшон келажак бугун яралар.
Юртбоши камолот сари йўл бошлар,
Нурли манзилларға интилинг, ёшлар!

Токи камолингиз кўрган ҳар бир он
Қойил қолиб хитоб қилсин ҳар бир жон –
“Тасанно, обод эл дилбандларига,
Тасанно, озод эл фарзандларига!”

ОППОҚ ЛАЙЛАКЛАР

Лайлаклар келдими – демак ёз бўлди,
Тўкинлик фаслидан элчи бу қушлар.
Лайлаклар учун тинч осмон соз бўлди,
Бемалол учганча юртни олқишлар.

Оппок лайлакларда кўпдир хосият,
Парвози кўзлару қалбларга қувонч.
Кўрган кишиларда туғилар ният,
Уйғонар эртанги кунларга ишонч.

Кўрдим ҳур юртимнинг ҳар ошёнида
Жуфт-жуфт бўлиб кўкка учди лайлаклар.
Пойтахтнинг мукаддас, бош майдонида
Эзгулик рамзига кўчди лайлаклар!

ИЛҲОМБАХШ ИСТИҚЛОЛ

Шукурки, ўзбекда улуғ пешона,
Оллохнинг меҳридан қутлуғ нишона,
Озод Ўзбекистон – энг зўр кошона,
Энг зўр нақш – истиклол!

Мурғак болажонлар тасавурида,
Доно йўлбошчилар тафаккурида,
Бахтиёр юртдошлар ташаккурида
Этгай акс истиклол.

Обод юртимизга файзу тароват,
Захматкаш жонларга хузур-халоват,
Ширин турмушларга роҳат-фароғат,
Оромбахш истиклол.

Музаффар этади бани одамни,
Мунаввар этади борлик, оламни,
Қўлимга тутқазар доим қаламни
Илҳомбахш истиклол!

ЭЪТИРОФ

“Обод турмуш йили”га

Эл-юрт, оила тинч, турмуш фаровон
Бўлса гар, мамнунмиз йўлдошимиздан.
“Обод турмуш йили” деган зўр унвон
Йилга бахш этилди Юртбошимиздан,
Олқишлар ҳам кекса, ҳам ёшимиздан!

Истиклол мақсади – ёруғ истиқбол,
Озодлик элтгайдир ободлик томон.
Мустақил юртимиз топмоқда камол,
Ошиб ўтилмоқда не чўққи, довон
Меҳнату ғайрату бардошимиздан,
Авлодлар миннатдор Юртбошимиздан.

Файзли турмуши бор изланар мудом,
Эзгу ниятлар деб билмагай ором.
“Обод турмуш йили” деган қутлуғ ном
Куч берсин, бахш этсин ўзгача илҳом
Барчага, қардошу юртдошимизга,
Ҳамният бўлайлик Юртбошимизга!

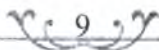
ОҚСАРОЙ

Муаззам пойтахтда қутлуғ қароргоҳ -
«Оқсарой» аталган мухташам даргоҳ,
Не-не ташрифларга доимо гувоҳ,
Халқаро арбоблар фикридан огоҳ,
Нурафшон Оқсарой – қутлуғ қароргоҳ.

Муборак истиқлол нишонаси бу,
Биринчи президент кошонаси бу,
Озод Ўзбекистон дурдонаси бу -
Исми жисмига мос мухташам даргоҳ,
Нурафшон Оқсарой – қутлуғ қароргоҳ.

Мустақиллик берди сен учун оқ йўл,
Ўзбекнинг қалбидай доимо оқ бўл,
Озод замин ичра энг юксак тоғ бўл -
Халқаро ташрифлар донғингга гувоҳ,
Нурафшон Оқсарой — қутлуғ қароргоҳ.

Сендадир истиқлол тахтига тамал,
Сендадир истиқбол бахтига амал,
Сарбаланд, музайян бўлгин ҳар маҳал
Буюк амалларга улуғ қароргоҳ –
Нурафшон Оқсарой – қутлуғ қароргоҳ.

«АФРОСИЁБ»

Истиклол ўзлигин кўрсатди яна,
Тарихга ёзилди бир қутлуғ сана –
«Афросиёб» боис улуғ тантана
Озод халқ қудрагин аломатидир,
Не-не йўлчиларнинг ҳаловатидир.

Юртдошлар қувончу ғурурда тагин,
Йўллар енгил бўлди, манзиллар якин,
Темир йўллар узра мисли бир чакин
Елиб бораётган учқур қарвон бу,
«Афросиёб» номли янгича шон бу.

Халким, унум берсин сафарларингга,
Барака тилайман зафарларингга,
Қуч элиб не кенту шаҳарларингга,
Истикбол йўлида бўлсин мадақкор
«Афросиёб» каби қўп учқур тулпор!

ЎКИНЧ

Армонлар азоби ёвуз бўлади,
Касридан кўзларга ёшлар тўлади.
Армон жодусига дучор жафокаш
Юз бора тирилиб, юз бор ўлади.

Тарих ичра садо беринг, аجدодлар,
Ўйласам, ўртанар ҳамон эс-ёдлар.
Бизни армонларда ёндирар хануз
Сизнинг умрингизга зомин жаллодлар.

Элу юрт хасрати – энг катта армон,
Халқпарварга калби беради фармон.
Аждоду авлодлар дардини ўйлаб,
Бўла олай дейди ҳамдард, ҳам дармон.

Мозий кечмишига бўйлади Саттор,
Ғойиб ўтмишларни ўйлади Саттор.
Тарихнинг кўп жойи ҳамон қоронғу,
Ёниб армон ҳақда сўйлади Саттор.

ЯШАНГ

Кечаги кун – тарих, ўтмиш,
Эртаги кун – топишмоқ.
Кимлар етмай, кимлар етмиш,
Бугунги кунда ҳар чок
Яхшилик билан яшанг,
Қаноат билан яшанг!

Чин муҳаббат – буюк неъмат
Бергай ҳаётга мазмун.
Севиб асил ёрни фақат,
Юрибсизми шод, мамнун –
Яхшилик билан яшанг,
Муҳаббат билан яшанг!

Қадрлашда шарофат жам,
Меҳрингиз тутмай дариг
Муҳтожга ҳам беринг ёрдам,
Кўнглингиз бўлсин ёруғ –
Яхшилик билан яшанг,
Оқибат билан яшанг!

Гўзалликнинг завқи ўзга,
Ўзига хос лаззати.
Неки қувонч қалбга, кўзга,
Йўқолмасин иззати –
Яхшилик билан яшанг,
Нафосат билан яшанг!

Оздирмасин йўлдан шайтон,
Шаккокнинг ҳоли аянч.

Ҳар жойда, ҳар ишда ҳар он
Эътиқод бўлсин таянч,
Яхшилик билан яшанг,
Диёнат билан яшанг!

Ўз йўлида тургай маҳкам,
Кимки содиқ, вафоли.
Саттор айтар – собит одам
Яшаб ўтгай сафоли,
Садоқат билан яшанг,
Матонат билан яшанг,
Яхшилик билан яшанг!

НОДИРАИ ДАВРОН

Назминг боис ҳамиша шоираи замонсан,
Сен доимо гўзаллик, инсонийлик томонсан,
Ёринг ҳажри туфайли гарчи ранги сомонсан,
Асли назм аро сўлмас Нодираи давронсан.

Амирийдек шоирни хуснинг ўзга қаратди,
Илҳом париси бўлдинг – гўзал шеърлар яратди,
Ғазалларинг тоабод сўнмас доврук таратди,
Ижоди мангу ўлмас Нодираи давронсан.

Мудом илҳом бахш этгай шеър аҳлига ижодинг,
Ҳофизлар кўшиғида ҳеч сўнмагай баётинг,
Девонларда безавол яшар сенинг ҳаётинг,
Назм аро тенги бўлмас Нодираи давронсан.

ХАЗИНА

*Абдулҳамид Чўлпон
хотирасига*

-I-

Шеър ичра нақадар беназир, хасос,
Янги ўзбек назмига яратди асос,
Ижоди дурдона камалак овоз
Истеъдод бобида Чўлпондайи оз.

Ижодий мероси ранг-барангу бой,
Насру назмимизда ўзгача чирой,
Асли юлдуз эмас, мисли Куёш, Ой,
Истеъдод бобида Чўлпондайи оз.

Ҳамлетни ўзбекча сўйлатган ҳам у,
Тагорни-да ўзбекча ўйлатган ҳам у,
Ўзбекни дунёга бўйлатган ҳам у,
Истеъдод бобида Чўлпондайи оз.

Нодир асарлари сўнгсиз хазина,
Ижодий мероси тенгсиз хазина,
Инжу, садафга бой денгиз, хазина –
Истеъдод бобида Чўлпондайи оз.

-II-

Шеърим фикр берсин замондошларга,
Айникса Чўлпонга издош ёшларга.
Қайтмади курашдан элу юрт дея
Боши урилса-да неча тошларга.

«Борис Годунов» ни ёзганда Пушкин
Ўзига яратган ажойиб, хуш кун.
Чўлпон таржимасин ўқиганда ҳам
Аниқ – кайфияти бўлмасди тушкун.

Бир ёнда Крилов, бир ёнда Гоголь
Ўзбекнинг қалбига топа олди йўл.
Ёшлар, ибрат олинг Чўлпондан доим,
Тажрибаси ҳар вақт сизга келсин қўл.

Ўзбек назмин теран илдизи Чўлпон,
Ўзбекнинг янгича шеър-сўзи Чўлпон.
Мумтоз оҳанглардан парвоз қилди у,
Ҳақиқий янги Тонг юлдузи Чўлпон!

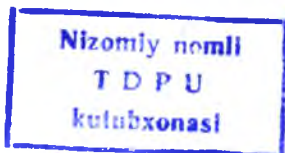
АНДИЖОН ШАМОЛИ

Димокка урилди ифорлар таниш,
Қадрдон боғларда кезмоқда хаёл.
Яна кўнгил аро соғинч, ўртаниш –
Андижон томондан эсмоқда шамол.

Тандирдан узилган иссиқ нон иси,
Ўзгача муаттар кўклам ялпизи,
Яна бош кўтарди соғиниш ҳисси –
Андижон томондан эсмоқда шамол.

Не-не йўллар босиб ўтар хаётим,
Она юрт соғинчи – сўнмас баётим,
Яна илҳом олди шеърим, ижодим –
Андижон томондан эсмоқда шамол.

Дарҳол тўйиб-тўйиб оламан нафас,
Сингандай бўлади кўксимда қафас,
Эпкини уйғотар иштиёқ, ҳавас –
Андижон томондан эсмоқда шамол.

925759

ЖАЛОЛИДДИН МАНГУБЕРДИ

-I-

Ёв лашкари еримизда тортганча саф
Элу юртнинг тинчлигига солганда хавф,
Балоларнинг касдин килай деб бартараф,
Жанггоҳ аро арслон каби наъра урди
Хоразмшоҳ Жалолиддин Мангуберди.

Парвонада хомхаёли бўлиб чил-чил,
Синд бўйида жасоратин кўрган мўғул
“Эҳ, бўлсайди менда ҳам зўр шундай ўғил!”
Дея хитоб қилганидан бўлди огоҳ
Жалолиддин Мангуберди Хоразмшоҳ.

Босқинчилар тўдасини қириб канча,
Ёв конини шамширига нақш этганча,
Бутун умрин кураш учун бахш этганча
Ҳамлаларда душманларга бермади тин
Хоразмшоҳ Мангуберди Жалолиддин.

II

Йилнинг жазираю қаҳратони бор,
Балоларнинг ҳам балогардони бор,
Ҳар элнинг тенги йўқ қаҳрамони бор –
Мангуберди каби мангу яшайди,
Эслаб авлодларнинг кўнгли яшнайд.

Курашни этганча энг эзгу ғоя
Эл-юрт озодлигин килди химоя,
Ибратига шаксиз йўқдир ниҳоя,
Мангуберди каби ўғлонлари бор
Халкнинг юрагида сўнмас ифтихор.

Истиклол иззати – азим ҳайкали,
Ордени – мардликнинг рамзий сайкали,
Мангуберди ёккан мардлик машъали
Сўнмагай ватанда ободлик боис,
Мустакиллик боис, озодлик боис!

«АВЕСТО»

Аждодлар кудратига авлодлар койил,
Теран моҳиятга лойиқ шамойил,
Мос ифода топди учта тамойил –
«Эзгу фикр, эзгу сўз, эзгу амал»,
«Авесто»да илк бор қўйилган тамал.

Асрий қадриятлар истиклол боис
Қадрини топганин таъкидлаш жоиз,
Элга баён этди не шайху воиз
Эзгу амал, эзгу сўз, эзгу фикр,
Аввало «Авесто» да бўлди зикр.

Жаҳонда энг кадим улуг ёдгорлик,
Ғоялари халққа қутлуг ёдгорлик,
Ҳар сўзи маънога тўлуг ёдгорлик –
Йигирма биринчи асрга етган «Авесто»,
Истиклол қўлидан тутган «Авесто»!

ХОРАЗМ – ФАХРИМ

Ўзбегимнинг ўзига хос воҳасидир,
Тарихи ҳам ўзига мос воҳасидир.
Мангуберди авлодлари сайқал берган
Жозибаси мисли олмос воҳасидир.

Хоразмга борганда мен «ова» дерман,
Чўгирмали ёшуллини «оға» дерман.
«Лазги»сига жўшиб ўйнаб, лаззатланиб,
Хоразмийлар авлодига «яша» дерман!

Яйраганмиз не зиёфат, не базмда,
Сузиб Жайхундай дарёи азимда.
Тухумбарак, барра таом недир асли –
Меҳмондўстлик ўзгачадир Хоразмда!

Эллар аро овозадир Хива шаҳри,
Кўркин кўриб очилади сайёҳ баҳри.
Завол билмай яшнайверсин, бўлсин гўзал
Ўзбегимнинг Хоразмдай улуғ фаҳри!

ҚЎШ ДАРЁ

Хоразм гўзали Дилрабога

Сенга шайдолигим уйғонди яна –
Хоразм томондан келди бир сабо.
Сени кўрган куним ўзгача сана,
Яна кўрарманми сени, Дилрабо?!

Тонгги насим каби дилхуш хаёлинг
Мени уйғотишни кўрибди раво.
Қани, насиб этса менга висолинг
Хоразм гўзали – сулув Дилрабо!

Қалбимда кудратли тарона жўшди,
Умрбод тинмагай сен берган наво.
Висолинг умримга сурурлар кўшди,
Ўзурунг аяма мандан, Дилрабо!

Майли, мен Сайхуну сен Жайхун бўлгин,
Умримизга оро берсин кўш дарё.
Ишқу муҳаббатга юраклар тўлсин,
Сатторга содик ёр бўлгин, Дилрабо!

ҚОРАҚАЛПОҒИМ

Орол бўйларига дурдек сочилган,
Бердақ ижодида кўнгли очилган,
Оллоҳ бизни асрий кариндош қилган,
Туркий шажарада ёндош тармоғим
Ўзингсан, эй улуғ қорақалпоғим.

Амударё мавжи ерингга кучдир,
Қўшикларинг авжи юракка хушдир,
Санъатинг парвози сарбаланд кушдир,
Рухияти тенгсиз якин аймоғим
Ўзингсан, эй улуғ қорақалпоғим.

Тарихингдан сўйлар “Қирққиз”, “Шаҳриёр”,
Ҳар бир фарзандингга миллат фаҳри ёр,
Нукусдай муҳташам пойтахт шаҳри бор,
Заминдош, даврадош қалин ўртоғим
Ўзингсан, эй улуғ қорақалпоғим.

Халким деб ғайрату шитоблар қилди,
Не-не минбарларда хитоблар қилди,
Армону дардларинг китоблар қилди
Тўлапберген оға каби зўр тоғим
Ўзингсан, эй улуғ қорақалпоғим.

Уст-Юрт, Қизилкумдай бағри бепоён,
Ўзлигу меҳнату курашда аён,
Борлигинг жаҳонга килиб намоён
Мукаррар саодат сари бормоғинг,
Дунё тургунча тур, қорақалпоғим!

БЕРДАК

Адолат номидан ёниб сўйласа,
Ижодкор қалбида яралган шеър-ҳак.
Не тонг, эзгуликни ҳамон ўйласа
Шеърларида мангу барҳаёт Бердак

Шеърхон ижодкорнинг бергай баҳосин
Девонларин ўқиб варақма-варақ.
Қоракалпок элин буюк даҳосин
То абад намоён қилгайдир Бердак.

Шеърлари ҳикматдай теран, пурмаъно,
Эй шеърхон, мисралар маъносини чақ –
Эзгулик, адолат устун экан то
Назм аро абадий яшагай Бердак!

СОҲИЛДАГИ ҲЙЛАР

Қўриб боришини изма-из долға,
Узлуксиз, мунтазам олдинга, олға,
Топгандай фиркимга ажиб қўналға
Амударё бўйида ҳй суриб қолдим.

Илҳомбахш жараён билмаса тиним,
Давомли ҳаракат келтиргай унум.
Қурашсак, интилсак нукуслик иним,
Ўзбек, қорақалпоқ бўлгайдир олдин.

Бутун дунё ҳамдард Орол дардига,
Сабот тилар қорақалпоқ мардига,
Зеро, чидаб офат тузли гардига,
Ундирмоқда нозу неъмат, “оқ олтин”.

Қорақалпоқ дўстим, қадрдон қардош,
Бизда бор матонат, интилиш, бардош,
Қурашиб яшасак токи кекса-ёш
Ўчмагай дилларда муқаддас ёлқин.

Дарё юзасида мавж, тўлқин, долға
Изма-из боради доимо олға,
Тоғиб ҳаёлларга соҳир қўналға,
Амударё бўйида ҳй суриб қолдим...

ҚОРАҚАЛПОҚ СУЛУВИ

Ҳусну жамолингга бўлиб маҳлиё
Қалин сочларингни тўзгитар шамол.
Шайдоман, мафтунман, менга бок киё,
Қорақалпоқ қизи сулув Гулжамол.

Не-не манзиллардан ўтдим неча бор
Гоҳида бедору гоҳ босиб уйқу.
Биламан, қалбимни тарк этмас зинҳор
Сени кўрган чоғим уйғонган туйғу.

Гулдай жамолингга қилдинг-ку шайдо,
Қани энди бўлсам сози бор бахши –
Куйлай олмас эди васфингни асло
Ҳеч ким мендан кўра аълою яхши.

Бердақ шеърларидан уқиб кўп маъно,
Муҳаббат измига шайланди хаёл –
Ҳусну камолингга дилдан тасанно,
Қорақалпоқ қизи сулув Гулжамол!

ЎТОВ

Умрим кечди қорақалпоқ ўтовида,
Яшадим не улуғларнинг етовида,
Бугун ўзим етакчиман - издошлар бор,
Шаҳдим яшар йигитларнинг ундовида.

Ўтовда неча бор ўт бўлиб ёндим,
Ёримнинг васлига юракдан кондим.
Билдимки, юрак ҳам асли бир ўтов,
Ёр васлин кўп эслаб шунга ишондим.

Умрбод лол қилдинг, қорақалпоқ қизи,
Юрагимдан ўчмас севгининг изи.
Гул бўлу ошиғинг булбулдай сайрат,
Ёрини яйратсин йигитнинг сўзи.

ҚОНДОШИМУ ЖОНДОШИМ

Маросимлари бир кариндош, куда,
Бирга давра курса, яйрашар жуда.
Олди-сотдиси ҳам бордир Чорсуда,
Ўзбекка даврадош, дардкашдир козок,
Қону жон томири туташдир козок.

Сўз айтар гап кетса кураш, полвондан,
Пахлавон Маҳмуду Ҳожимукондан.
Яссавий деб Темур қилган қозондан
Емак-қўмаги бир ўзбегу козок,
Сўзи, демаги бир ўзбегу козок.

Қўшни ўчоғида газ-олови бор,
Сийлашда бешбармоқ ҳам палови бор,
Дилларда дўстликка кўр-калови бор,
Меҳмону мезбондир ўзбегу козок,
Бир тану бир жондир ўзбегу козок.

Тошкенту Нукусда килишса байрам,
Қўшилиб шодланар Шимкенту Сайрам,
Бирма-бир сув ичар Сирдарёдан ҳам,
Ўзбекнинг энг якин қондоши козок,
Минг йиллик кадрдон жондоши козок.

Дунё тургунича бирга турайлик,
Дўсту улфат бўлиб даврон сурайлик,
Янги жамияту давлат курайлик,
Сафдошликда кадам ташлайлик, дўстлар,
Доим аҳилликда яшайлик, дўстлар!

МЕЪМОР

Нурсултон Назарбоевга

Хукм сурди турфа подшо, турли султон,
Бугун халкка бошчи кутлуг нурли султон,
Энди қозок эл-юртига бош Нурсултон,
Равнак, ривож топаётир Қозоғистон!

Оллоҳ назар қилган инсон подшо бўлар,
Замонага муносиб шоҳ пайдо бўлар.
Назарбоев раҳбар экан, Қозоғистон
Зиёларга, нурга тўла маъво бўлар.

Оқину баҳши мисоли навосози бор,
Жамбулнинг ҳам Пўлкан каби ҳамсози бор.
Нарарбоев, Каримовнинг мангу дўстлик
Аҳди тасдиқ шартномада имзоси бор.

Назарбоев – янгиликлар мададкори,
Шарку Ғарбда қувватлайди кўп ҳамкори.
Янги пойтахт – Астанани этди бунёд,
Назарбоев – янги ҳаётнинг меъмори!

“Нурсултон”да бордир нур ҳам, бор султон ҳам,
Исмига мос тарзда аҳду шахти маҳкам.
Нурсултондай раҳбари бор давлат учун
Доим ёруғ бугуни ҳам, келажак ҳам!

ДЎСТЛИК – УЛУҒ МЕРОС

Ўзбегу тожикка доим хосу мос
Дўстлик, биродарлик азалий мерос.
Бир-бирин қилганча ардоғу эъзоз
Икки халқ тотувдир асрлар оша.

Алпомиш ёнида Рустами достон,
Икки халққа бирдай яқин қаҳрамон.
Эзгу кадриятлар мангу кадрдон
Икки халқда яшар насллар оша.

Дўстликдадир қувонч, бахту саодат,
Иккисида бирдай маросим, одат.
Ёндош хирмониға ҳиммат, иноят
Ёғар бир-бирига фасллар оша.

Навоий ва Жомий дўстлиги қутлуғ,
Қўшни, қудачилик макоми улуғ.
Икки халқ дўстлиги сақлансин тўлик
Фасллар, насллар, асрлар оша.

ТУРКМАН – ҚАРДОШИМ

Осмони, замини, суви ёндошмиз,
Жайхундан сув ичган икки қондошмиз,
Бир сиймода гўё биз кўзу кошмиз,
Қўшнимиз, қудамиз, поччаю қайни
Туркман оғайни!

Дулдулга дил берган ҳар аждодимиз,
Ахалтақа, қорабайир – отимиз
Майдону пойгада зўр қанотимиз,
Учкур тулпор энг зўр ҳадя баробар,
Туркман биродар!

Ўзгача илҳом ёр Махтумкулига,
Шеърида сеҳри бор Махтумкулига,
Ўзбекнинг меҳри бор Махтумкулига,
Назм аро сўзимиз бирдек жонажон,
Туркман жўражон!

Марказий Осиёда ўлкадошмиз,
Не-не жабҳаларда елкадошмиз,
Азалдан абадгача жон қардошмиз,
Дўстлигимиз бўлсин абадий Қуёш,
Туркман қариндош!

МАХТУМҚУЛИ

Назмида намоён қисматни англа,
Ҳар сатрига сингган хислатни англа,
Мисраларга кўчган ҳикматни англа –
Махтумқули шоир ҳам аллома зот.

Шайтонга алданиб тойрилма дейди,
Тўғри йўлдан оғма, қайрилма дейди,
Ўзликдан, ўзингдан айрилма дейди,
Махтумқули шеъри парвозга канот.

Ижоди мисоли серкирра олмос,
Илоҳий илҳомда берилган пардоз,
Туркий шеъриятда тенгсиз, бекиёс
Махтумқули сози яратган баёт.

Қорақумдай кенгдир бағри туркманнинг,
Яшнамоқда кенту шаҳри туркманнинг,
Буюк шоир бокий фаҳри туркманнинг,
Махтумқули шаксиз мангу барҳаёт!

ТУРКМАН ЖОНОНИ

Жамолинг шайдолар мароғи бўлди,
Камолинг зўр илҳом чироғи бўлди,
Махтумқули сен деб Фироғий бўлди,
Мени ҳам сўйлатдинг, туркман жонони.

Мухаммад Юсуфни ошиқ килдинг сен,
Охунжон ҳофизга қўшиқ бўлдинг сен,
Қаршимга малакдай тушиб келдинг сен,
Мени ҳам куйлатдинг, туркман жонони.

Қорақум бағрида унган лоласан,
Жайхундай жўшкинсан, ҳур шалоласан,
Кўрганнинг кўзию кўнглин оласан,
Мени ҳам ўйлатдинг, туркман жонони.

Соғинчим хуш ният қўшади ўйга –
Иккимиз етсайдик муродбахш тўйга...
Дил розимни айтмоқ учун Чоржўйга
Мен ҳам шайлтадинг, туркман жонони.

Узун кўйлагингда анвойи тус бор,
Шарқона феълингда хислатлар бисёр,
Сатторга севгида сен берган хис ёр,
Назм аро бўйлатдинг, туркман жонони.

ОЙДИНБУЛОҚ

Тўлиб-тошиб,
Қайнаб чикдинг
Қайдин, булок –
Тиниклигинг
Номингга мос
Ойдинбулок.
Ҳар қатрангда
Нурлар билан
Жилвалан, жўш –
Менга берган
Илҳомингга
Яна куч қўш,
Ойдинбулок
Кўрдим сени
Қайдин булок,
Сехринг боис
Рухим кулоч
Ёйди булок –
Бамисоли
Қикирлайсан
Ойдинбулок,
Хаёлимни
Ўғирлайсан
Ойдинбулок.
Сени тинглаб
Ёдга тушди
Ёр кулгуси –
Умрим бўйи
Сехринг менга
Ёр бўлгуси

Ойдинбулок –
Билмам чиқдинг
Қайдин булок,
Қалб тубида
Қайнаб тургин
Ойдинбулок!

(2)

Севишганлар калбидаги нурли булок,
Ошиқларга сеҳрли ҳам сирли булок,
Бу дунёда сон-саноксиз турли булок,
Яғонасан ўзинг севги – ойдинбулок.

Ойдинлигинг безавол сеҳринг туфайли,
Одамлар бахтиёрдир меҳринг туфайли,
Менинг калбимда ҳам қайнайвер, майли,
То абад ҳаётбахш сезги – ойдинбулок.

Жилваларинг ажойиб гўзал тонгларда,
Бокий, мангу яшайвер калбу онгларда,
Уйғотавер туғёнлар ошиқ жонларда,
Муҳаббатсан улуғ, эзгу – ойдинбулок!

МУКОФОТ

Кимнингдир бор севар ёри – севараси,
Завку шавқин бўлмас сира чегараси.

Муҳаббатдан яралгайдир қувончу бахт,
Ҳар йигитга суюқлиси яратгай тахт.

Севар ёрнинг доим қилинг ардоғини,
Ҳар кишига кўрсатмасин ёр доғини.

Севгилисин эъзозлаган хор бўлмагай,
Муҳаббатга, меҳрга ҳеч зор бўлмагай.

Ёрингизни сидқидилдан севасизми?
Кўнгилдагин кўзларидан сезасизми?

Шунинг ўзи инсон учун саодатдир,
Чин муҳаббат банда учун мукофотдир.

СУЛУВ ҚИЗ

Барнолиги кўзидан маълум,
Зукколиги сўзидан маълум.
Онасини кўриш шарт эмас,
Қиз кимлиги ўзидан маълум.

Худо чирой бериб сийлаган,
Зеҳну ақл кўшиб ийлаган.
Маҳалладан ортмас яхши қиз,
Чикқай бирор кўзи киймаган.

Ифори хуш тонгги сабоча,
Ғунча мисол жонон зебоча.
Тенги билан пайваста топсин
Ҳаётига гўзал дебоча.

Кўклам боис куртак уйғонди,
Гўзалликдан юрак уйғонди.
Ҳуснинг кўрган Сатторда, сулув,
Сенга яхши тилак уйғонди...

НИГОҲ

Ўткир экан нигоҳингиз –
Қалбим энди сизники.
Ўткир нигоҳ – гуноҳингиз,
Жазо эса бизники.

Бир боқишда шайдо қилиб
Қўйдингиз-ку қалбимни.
Кўринмас тиғ пайдо қилиб
Ўйдингиз-ку қалбимни.

Бундай гўзал кипригу қош,
Кўзлар йўқдир ҳеч кимда –
Кўряпманми ёки зўр туш
Шундай ёруғ хуш кунда?!

Ишкқа дучор этди ғаддор
Кўзларингиз олови –
Ёндирсангиз рози, Саттор,
Жони бўлсин қалови.

Бунча ўткир нигоҳингиз,
Қалбим энди сизники.
Нигоҳда ноз-фироғингиз,
Ўтли ишқи бизники.

ГУЛСАРА

Сени севмоқ учун келдим дунёга,
Умримни буркадинг ажиб зиёга,
Боргим келаверар Сурхондарёга,
Оханрабо ўзинг, гўзал Гулсара!

Ҳаётда тухфа йўқ сендан-да ортиқ,
Ўзингсан мен учун энг ширин тортиқ,
Манглайга битилган ажойиб ёрлиқ,
Ёзиқ – иншо ўзинг, гўзал Гулсара!

Мен сени кўрмасам, кўнглим ғаш, хира,
Мангу мухаббатим – бокий захира,
Сендан сулувини топмадим сира
Дардга даво ўзинг, гўзал Гулсара!

СЕВГИ ОЛОВИ

Ўзим ёққан ишк оловида
Юрагим ўртанмоқда
Ҳам ёнингда топиб нашида
Яшашга ўрганмоқда.

Муҳаббатнинг сўнмас олови
Афсунидан лол, мастман.
Майли, қалбим бўлсин қалови,
Ишқда оташпарастман.

Ўзим ёққан севги ўтида
Ошиқ қалбим ёнмоқда –
Ёнган сари хуморман жуда
Ёр васлига қонмоққа!

Келгин энди, эй шўх паризод,
Сатторни ёндир, майли –
Васлингда у шоддир умрбод
Сўнмас ишқинг туфайли...

РОЗ

Севган биргина сен эмассан, эй ёр –
Ишқнинг оташида қуямиз биз ҳам,
Маъшуқа васлини суямиз биз ҳам,
Севги шаробини қуямиз биз ҳам,
Севган биргина сен эмассан, ағёр.

Инсон учун бахтдир севмоқ, севилмоқ –
Ҳар кимга ҳам насиб этмайди аммо.
Аслида муҳаббат – буюк муаммо,
Ёнида бор экан ёри доимо
Инсон учун бахтдир севмоқ, севилмоқ.

Муҳаббат сеҳрли, сирли кечинма –
Гуллар каби гўзал, анвойи, хушбўй,
Севганлар самода учади қушдай,
Туюлар энг ширин, ғаройиб тушдай
Муҳаббат – сеҳрли, сирли кечинма.

Севган биргина сен эмассан, ағёр –
Ишқни мадҳ этганча такрор ва такрор,
Висол окшомига бағишлаб алёр,
Ёр васфин куйлагай ҳамиша Саттор,
Севган биргина сен эмассан, эй ёр...

ҚАБР ЁНИДА

Волидангни ёд қилгани,
Рухини шод қилгани,
Қабрин обод қилгани
Келдингми, болажоним?

Ғамлардан кўнглинг музлаб,
Ичингда пинҳон бўзлаб,
Онангдай ҳамдард излаб
Келдингми, болажоним?

Оғирдир дунё иши,
Ҳар кимда – ўз ташвиши,
Тополмай мендай киши
Келдингми, болажоним?

Посбонинг бўлдим ўзим,
Дармонинг бўлдим ўзим,
Армонинг бўлдим ўзим,
Келдингми, болажоним?

Номимни улуғлаб юр,
Рухим кўнглин тўклаб юр,
Мархум онанг йўклаб тур,
Келиб тур, болажоним...

АСЛ ЁР ЁДИ

Худди кечагидай юраман эслаб,
Азиз хотирангиз – дил ардоғида.
Девонадай сизни қоламан излаб
Соғинч юрагимдан тошган чоғида.

Хаётнинг паст-баланд йўллари аро
Сиз менга ҳамнафас, ҳамроҳ эдингиз.
Во дариғ, бир куни караб ғамсаро,
“Мен энди кетаман, бегим...” дедингиз!

Инсон тақдирдан кочолмас минбаъд,
Пешонада борин кўрамиз, тўғри.
Бироқ хотирада яшар то абад
Асл ёрнинг меҳру севгиси сеҳри!

Қанча инсонларга бўлиб суҳбатдош,
Не-не ҳикматларни англади дилим.
Саттор учун севгинг мисоли қуёш,
Қалбида яшайсан мангу, севгилим!

РАҚҚОСА ҚИЗЛАР

Ўйнаса ўйинга зўр уста қизлар,
Санъатин васфига ожиздир сўзлар.
Санъатга сеҳрингиз жо қилибсизлар
Имоси серафсун раққоса қизлар.

Ҳар бир ишорага дардин кўчириб,
Гоҳо муқом қилиб, гоҳ қош учириб,
Рақс аро ўтасиз ҳаёт кечириб
Санъати сермазмун раққоса қизлар.

Сиз борсиз, мухлиснинг вақти чоғ бўлар,
Ҳақиқий эркакнинг кўнгли тоғ бўлар,
Диллар рақсингизга шод гувоҳ бўлар,
Биз мамнун, сиз мамнун раққоса қизлар!

АЁЛ

Аёл боис юксак хонадон тахти,
Меҳридан яралар фарзандлар бахти,
Абадий яшнагай ҳаёт дарахти –
Теран шоҳтомири, илдизи аёл!

Арзигаё ҳар қанча ардоқ, шараф-шон,
Миллату авлодга ҳаётбахш бу жон,
Оила осмони ёруғ, нурафшон –
Қуёши, ҳилоли, юлдузи аёл!

Саралаб ризку рӯз сарагу пучин,
Болаларга бериб бор қудрат-кучин,
Баркамол, бахтиёр оила учун
Қурашар кечаю қундузи аёл!

СОХТА СЕВГИ

Ясама ялтироқ муҳаббат –
Синовда қалтироқ муҳаббат.
Ошиқнинг қаллоби, тўғриси,
Беғубор қалбларнинг ўғриси.

Ёмонлар ичида ёмони
Севгининг сохтаси, ёлғони.
Қалбаки муҳаббат – бир офат,
Етказар покликка талофат.

Севгини ўйинчоқ қилманглар,
Кўнгилхуш, овунчоқ қилманглар.
Кун келиб, қаллобни қул қилар,
Афсуслар ўтида қул қилар.

Ҳақиқий муҳаббат бор бўлсин,
Ҳар кимга чин севги ёр бўлсин!
Севгида ўрин йўқ ёлғонга,
Бахт берсин муҳаббат инсонга!

АЁЛ КУЛГУСИ – ҲАЁТ КЎЗГУСИ

Кулдими, бахтидан аёл мамнундир,
Гўзал хандасига барча мафтундир,
Табассум асида теран мазмундир,
Аёл кулгуси – ҳаёт кўзгуси.

Кулганда аёлга қилманг маломат,
Демакки, кўнгли тинч, тани саломат,
Табассуми эзгу, гўзал аломат,
Аёл кулгуси – ҳаёт кўзгуси.

Қачонки элу юрт фаровон, обод,
Инсонлар бахтиёр, баркамол авлод,
Тириклик гаштини суриб аёл шод,
Аёл кулгуси – ҳаёт кўзгуси.

ЁҚДИНГ-А

Қошинг қоқиб, битта бокиб
Юрагимни ёқдинг-а.
Нега мени қилиб шайдо
Бунча сирли боқдинг-а?

Хоразмнинг “Лазги”сида
Қош учириб лол қилдинг,
Имоларинг билан менинг,
Кўнглимга хуш ёқдинг-а.

Моҳитабон, ҳилол юзли
Соҳибжамол сиймосан,
Шамси-камар жонон, дилни
Ёруғ этди ёғдунг-а.

Муҳаббатинг жон бахш этди
Оби ҳаёт мисоли,
Қалбим аро тўлкинланиб,
Дарё бўлиб оқдинг-а.

Ўзинг гулсан киёси йўқ,
Мафтун қилдинг Сатторни –
Ишқ боғида гуллар териб,
Зўр гулдаста тақдинг-а.

БЕКАЖОН

Хоразм томонга туташди йўлим,
Сен борсан, мен учун Хоразм сўлим,
Сочингни силамоқ истайди кўлим,
Сенга фидо бўлсин жоним, бекажон.

Сочим окин кўриб дема ёшулли,
Қалбимда муҳаббат ғоят зўр, улли,
Ҳаётингни этай нақшинкор, гулли.
Ёринг бўлай дейман, жоним бекажон.

Чиконларинг ичра ўзинг аълосан,
Ғамзанг билан жоним ўта соласан,
Васлингда жонимни ўзинг оласан,
Сен дея жўшмоқда коним, бекажон.

Битта ёстикка бош қўйсам қанийди,
Висолинг сеҳрига тўйсам қанийди,
Умрим сўнгигача суйсам қанийди,
Бўл менга ягона, хоним, бекажон.

ГУНОҲМИ СЕВИШ?

Севиш оғир гуноҳ бўлса,
Шу гуноҳим соғиндим мен.
Сендек малак каби тоза
Беғуноҳни соғиндим мен.

Ўз кўнглимга ўзим подшоҳ
Эканлигим унитдим воҳ
Мени шайдо этган гўзал
Шаҳоншоҳни соғиндим мен.

Пайдо бўлиб зўр холида
Парипайкар мисолида
Икки ёрнинг висолида
Бор гувоҳни соғиндим мен.

Севиш оғир гуноҳ бўлса
Шу гуноҳни соғиндим мен
Сендек малак каби тоза
Беғуноҳни соғиндим мен.

МЎЪЖИЗАНИ КУТМА

Севги мўъжизадир муқаддас эзгу –
Умрингни ўтказма факат кутганча.
Қалбида бориға тутмасдан кўзгу
Севгини пайкамай ўтганлар канча.

Ниғоҳинг гўзаллик сари қаратгин,
Тоҳиру Мажнундай донғинг таратгин,
Мўъжизани аввал ўзинг яратгин –
Севги мўъжизадир муқаддас, эзгу

Инсонсан, ўзингга зўр бахт тиларсан,
Саодат ғойибдан келмас, биларсан,
Ижобат кўргайсан то интиларсан –
Севги мўъжизадир муқаддас, эзгу.

Ҳавои хисларнинг этагин тутма,
Мўъжиза ўзича келишин кутма.
Зийрагу тийрак бўл, асло унутма –
Севги мўъжизадир муқаддас, эзгу.

МУШКУЛ

Ҳосил деб ниш урар кўкламда куртак,
Ажиб ҳислар сезар аёлу эркак,
Баҳор шайдо дилга сўйлади эртақ,
Соф севгига етмоқ нақадар мушкул.

Чин ошиқ аслида ёрга сафардош,
Шодлигига шерик, ғамига дарддош,
Йигитнинг чин ишкин англа, каламкаш –
Соф севгига етмоқ нақадар мушкул.

Муҳаббатда жондир теран маънолар,
Тилсимига таслим қанча донолар,
Анварларин кутиб зордир Раънолар
Соф севгига етмоқ нақадар мушкул.

Ишқингни ардоқлаб яшагин инсон,
Ёр билан мос қадам ташлагин, инсон,
Чин юракдан севгин, севилгин инсон –
Соф севгига етмоқ нақадар мушкул.

РАЙХОНА

Сени кўрган оним роҳатда жоним,
Мутлако топилмас сендайин хоним,
Ўзингсан мисли йўқ моҳитобоним –
Висолинг ошиққа зўр шодиёна,
Шайдоингни шод этгил, хушрўй Райхона.

Исмингга муносиб ифорларинг бор,
Изингда исингга хуморларинг бор,
Эс-хушин йўкотган беморларинг бор,
Давобахш ифорлар сочгил ҳар ёна,
Хироминг таратсин хуш бўй, Райхона.

Ҳусну фазлинг этди мени хайрона,
Ҳажрингда ҳолим хор, кулбам вайрона,
Ташрифинг уларни этсин кошона,
Васлингда ўзингга бўлай парвона,
Хушхабар бахш этсин хуш ўй, Райхона.

ТАСАННО

Хиромларинг ярашади жисмингга,
Асли жисминг муносибдир исмингга.
Латофатинг этди лолу махлиё,
Мендайин чин ошиғингга бoқ қиё –
Ҳусну жамолингга тасанно,
Фазлу камолингга тасанно,
Эй Зебо!

Гўзаллигинг ифодаси раксингда,
Кўзларимда жилва қилган аксингда.
Санъатинг ҳам, сийратинг ҳам бебаҳо,
Висолингга эришмоғим менга муддао –
Ҳусну жамолингга тасанно,
Фазлу камолингга тасанно,
Эй Зебо!

Муқомларинг мухлисингни куйдирар,
Хиромларинг соҳибасин суйдирар,
Гўзал чехранг субҳидамдай мусаффо,
Ҳеч кимда йўқ сендай нозу таманно,
Ҳусну жамолингга тасанно,
Фазлу камолингга тасанно,
Эй Зебо!

ЙЎЛ ОЛДИДАН

Ўқи, излан, эй ўғлон,
Ўрганганинг ўзингга.
Билим килур чароғон
Оламларни кўзингга.

Балки ҳориб-толарсан,
Бирок бойлик оларсан,
Ғолиб бўлиб қоларсан
Жавоб бериб сўзингга.

Ўрганишга йўқ сарҳад,
Билимни кил беадад,
Тафаккурдан ол мадад
Синовлар бор изингга.

Билим умринг накш этар,
Заковатда акс этар,
Баҳор файзин бахш этар
Ҳаётдаги кузингга.

Дерлар олгунча тобут
Билимни қил расо, бут,
Қўшилар барака-кут
Топган ризку рўзингга.

Ақлу зехнинг қил йўлдош,
Захматларга бер бардош,
Билимни эт сафардош
Элинггаю ўзингга.

-II-

Йўлингни берсин, йигит,
Қутлуғ бўлсин сафаринг.
Учгил мисоли бургут,
Қучгил улуғ зафаринг.

Қўзлаганинг – зўр маъво,
Чўккидан ҳам юксакда.
Амал топгай муддао
Ихлос бўлса юракда

Навқиронсан, жўшқинсан,
Интилишда топ гаштинг.
Бамисоли тошқинсан,
Тоғларни бузар шаштинг.

Ҳар кимнинг бор қувгани –
Шухрат, амал, пулу зар.
Сен ҳам толе қув, қани –
Ҳаёт асли кимўзар.

Ўзлигинг – арғумоғинг,
Пойгада ўзсин, йигит.
Гар йикилсанг, ҳамроҳинг
Қўлини чўзсин, йигит.

ЁШ ВАТАНДОШГА

Ишларингга берсин барор,
Касбу ҳунарингга ривож.
Маслагингга бўл баркарор,
Имонни қил бошга тож.

Элга берсанг, элдан келгай,
Ҳар ён, ўнгу сўлдан келгай,
То қурбинг бор, қўлдан келгай –
Топганингдан кўпга соч.

Жилғаларни дарё қилгил,
Уммондай зўр маъво қилгил,
Эзгуликни аёло билгил,
Яхшиларга йўллар оч.

Озод, эркин, хур, сарбаст бўл,
Курашларда забардаст бўл,
Халкпарвар, ҳақпараст бўл,
Адолатга бағринг оч.

МАҚСАД ДУРИ

Кимки гулга асил шайдо,
Чидар тикан захрига ҳам.
Сайёхликка ким мубтало,
Чидар бўрон қаҳрига ҳам.

Излаганга топиш молик,
Бузилмасин дўст-ошнолик,
Муҳаббатда жам рўшнолик
Зарур инсон бағрига ҳам.

Файз бермаса меҳр нури,
Йўк яшашнинг завқ, сурури.
Зарур эзгу мақсад дури
Ҳаёт баҳру наҳрига ҳам.

Покланг кўнгил гўшасини,
Тузинг яшаш режасини,
Куринг инсоф кўчасини
Тирикчилик шахрига ҳам.

ДОВОН ОШИБ

Максад сари йўллар бўлмагай равон,
Кўпдир машаккату захмат, азият.
Ногоҳ пайдо бўлса, ўтилгай доvon –
Такозо этгайдир шуни вазият.

Довондан чўчиган чикмас сафарга,
Йўлнинг имтихону синовлари мўл.
Эй, йўлчи, эришмоқ учун зафарга,
Тоғдай катъиятли, иродали бўл.

Тоғдай бўлмоқ зарур тоғни енгмоққа,
Ўтмоқ шарт доvonу коя чиққан чок.
Кимки тўсиқларни дадил енгмоқда,
Боши кўкка етиб, кўкси бўлар тоғ.

САВОЛ-ЖАВОБ

Ҳаёт мисли кема, Саттор
Барчамиз бир кемада.
Яшаш завқи нима, Саттор,
Инсон бахти нимада?

Ҳаёт асли савол-жавоб,
Жумбоқлари узлуксиз.
Бир ён гуноҳ, бир ён савоб –
Чўққилар йўқ музликсиз.

Ҳаёт асли кунлик сўроқ,
Ҳар кимда бор терговчи.
Шер охуни пойлар, бироқ
Шерни отсам дер овчи.

Ҳаёт асли саволларга
Жавоб излаб чопишдир,
Хурлик бериб хаёлларга,
Изланишдир, топишдир.

Яшаяпсан, яша, Саттор
Саволларга жавоб топ.
Бу дунё кенг, бу дунё тор –
Имкон қадар савоб топ.

ХҲП ҒАЛАТИ

Бу дунёнинг ишлари хўп ғалати –
Одамзодни минг ўйларга солади.
Кимда тоза юрагидан халати –
Бу дунёнинг ишлари хўп ғалати.

Нахот, энди дардга даво пул бўлса,
Бурчга эмас, одам нафсга кул бўлса?!
Э воҳ, айни ғунча чоги гул сўлса –
Бу дунёнинг ишлари хўп ғалати.

Айримларда дардлар сероб, дармон йўқ,
Баъзиларнинг бағри бутун, армон йўқ,
Бозор ичра қиммат кўпу арзон йўқ –
Бу дунёнинг ишлари хўп ғалати.

Тингланг Саттор сўзин, бағри бутунлар,
Меҳрингиздан создир ўтса хуш кунлар,
Алангани яратади учқунлар –
Бу дунёнинг ишлари кўп ғалати...

АЖАБ САВДОЛАР

Сотувчи бор, харидор бор бозорда,
Тирикчилик ўтказади даллол ҳам.
Савдо пишса хоҳ окшом, хоҳ нахорда,
Топилади хизматга шай ҳаммол ҳам.

Кимдир чаққон пуллар молин кўз-кўзлаб,
Била туриб яширганча айбини.
Сара молга эга эса жим бўзлаб,
Эзилади ўйлаб неъмат хайфини.

“Отанг-бозор, онанг-бозор” дейдилар,
Сиртдан боксанг, етим йўкдай битта ҳам.
Ҳақдан, халқдан кўркмай ҳаром ейдилар
Имонини сотган аҳли муттаҳам.

Назар солсанг, тарозилар – норози,
Ахир, ҳар кун урилади, ё раббий!
Қаердаки урилса гар тарози,
Ўша жойда, демак шайтон-мураббий.

АЖАБО

Аввал парча чўғни излаб хор бўлган
Энди исроф қилиб ётар оловни.
Кечагина аталага зор бўлган
Бугун паккос туширганча паловни,
Тўқликка шўхлик қиларлар, ажабо!

Юпун юрган кунларини ўйламай,
Жулдурини алмаштириб зар тўнга,
Бор-йўғига оқилона бўйламай,
Топганини совуради чап-ўнгга –
Тўқликка шўхлик қиларлар, ажабо!

Сополини асрамасдан чиннидай
Тавқи лаънат илинганча бўйинга,
Эс-хушидан жудо бўлган жиннидай
Муккасидан кетар эрмак, ўйинга –
Тўқликка шўхлик қиларлар, ажабо!

Ўтган кунин унутмасдан мутлақо
Чориғини қуритмаган Аёздай,
Бўлмас, аммо қолмагунча ҳеч вақо
Нафс кўйига тушган фикри саёздай,
Тўқликка шўхлик қиларлар, ажабо!

КАЛЛА

Ҳар куннинг ўз совғалари бор,
Сокинлигу ғавғолари бор,
Ажабтовур савдолари бор,
Ташвиши йўқ калла каллами?!

Енгилтагу фикри дайдилар
Ўйламай, сўнг пушмон ейдилар,
Бир бошга бир ўлим дейдилар,
Ташвиши йўқ калла каллами?!

Оғирни ҳам енгил қилар бош,
Пасту баланд недир – билар бош,
Ўзига тож ё тош тилар бош,
Ташвиши йўқ калла каллами?!

Бўлмай десанг ғамга мубтало,
Тушмаслиги учун ҳар бало,
Ҳар не бошламоқдан аввало
Ишлатиш шарт, ишлат каллани!

МАҲКАМ ТАМАЛ

Кўпни кўрган доно бўлар,
Ҳар гапида маъно бўлар,
Яратганга тилда, дилда
Шукру ҳамду сано бўлар.

Ҳар кизда бор ҳусну жамол,
Ҳуснига мос топса камол,
Кўрганларни қилгувчи лол
Гўзал гулираъно бўлар.

Ҳалолликни қилиб амал,
Инсон кўйса маҳкам тамал,
Умри мухташам, мукаммал,
Завол билмас бино бўлар.

МЕҲНАТ – ТОЛЕ

Меҳнат қилса, ишласа,
Меҳнатсевар хор бўлмас,
Ҳалол нонин тишласа,
Балога дучор бўлмас.

Йўқни йўндириш маҳол,
Нафсни сўндириш маҳол,
Ишни дўндириш маҳол,
Осон касбу кор бўлмас.

Тер тўккан зарга ботар,
Юракдан хандон отар,
Ялқов ғафлатда қотар,
Қаторларда бор бўлмас.

Саттор, ишчан панд емас,
Кўпрок ишлар, кўп демас,
Кимки тиришқок эмас,
Унга толе ёр бўлмас.

ҲАЛОЛЛИК ШОНИ

Кимки ҳалол топса ошу нонини,
Ортикча азобга солмас жонини.
Ҳалолликка ҳурмат катта, ҳавас зўр,
Ҳалол инсон орттирар ўз шонини.

Бугун кайфу сафо келса ҳаромдан,
Эрта бир кун ҳаёт чиқар маромдан.
Ўраб олгай пушаймонлар – душманлар
Жудо бўлса одам иззат-икромдан.

Йўлда ҳам ўз ризки бордир ҳалолнинг,
Кўчасидан ўтмас миннат, малолнинг.
Зехни ўткир, фикри теран, ақли пеш
Лафзи ҳалол, қалби тоза, зилолнинг.

Ҳалолликдан топиб теран маънолар
Не-не ҳикмат айтмиш қанча донолар.
Ҳалолликни устун қилиб яшайлик
Яратганга айтиб ҳамду санолар.

ИШОНЧ ҚЎРҒОНИ

Бу қўрғонни килиб собиту маҳкам
Инсоният аро куради Эгам.
Тураверар ўз жойида мустаҳкам
Ишонч сеҳри йўқолмаса ўзаро.

Бу қўрғонга кувонч ҳоким бўлгайдир,
Соҳиблари дилдан ўйнаб-кулгайдир,
Қалбларига бахт сурури тўлгайдир
Ишонч меҳри йўқолмаса ўзаро.

Аммо қўрғон қулагай бир килмишдан,
Макру ёлғон аралашган бир ишдан,
Тез орада ғойиб бўлгай турмушдан,
Ишонч қолмас бир-бирова ўзаро.

ИҚРОР

Савоб, гуноҳ ёнма-ён,
Ҳар тўқисда бир нуксон,
Йўқдир айби йўқ инсон,
Хом сут эмган бандамиз.

Бўлай деб барчадан зўр,
Манглайни киламиз шўр,
Нафс қуйига ҳамсоз, жўр
Чалинар чирмандамиз.

Бир-бировдан ўзгани,
Энг баландга ўсгани,
Асли билмай ўзгани,
Таркок, парокандамиз.

Ёлгоннинг чикқай миси,
Ёпик қозоннинг иси,
Ўртайди уят ҳисси,
Хижолат, шармандамиз.

Тавба дегил, эй Саттор,
Банда қилсин истиғфор,
Имонни қилайлик ёр
Ҳар жойда юрганда биз.

НАФС ЖОДУСИ

Шохона ҳаётнинг куткуси кўпдир,
Шайтоний баётнинг ғулуси кўпдир,
Эҳтимол шу боис фоний дунёда
Ғаламис баттоллар улуси кўпдир.

Нафснинг ажабтовур жодуси бордир,
Йўлдан оздиргувчи оғуси бордир,
Ўткинчи ҳавасга берилган шахсга
Сўнг азоб соврини, бонуси бордир.

Охири шайтонга бўлганча малай
Пушаймон ўтида куйганлар талай.
Доғули иблиснинг макри оғули –
Олтин деб бергани бўлади қалай.

Эс-хушин йўқотмас кимки ҳушёрдир,
Огоҳликда ҳикмат, ҳислат бисёрдир.
Эй Саттор, қурбини англасин ҳар ким.
Зеро, ношуқурнинг охири хордир.

БЎЛАР

Чаманзорнинг кўрки гулида бўлар,
Сўзамолнинг кучи тилида бўлар.

Чуқур, теран дарё оқади сокин,
Дононинг борлиғи дилида бўлар.

Ўз жойи азиздир ҳар бир жонзодга,
Ўрдакнинг парвози кўлида бўлар.

Ҳар ненинг ўрни бор ўз ошёнида,
Янтоқнинг кадри ҳам чўлида бўлар.

Кимнингдир бошига кўнса бахт куши,
Ушлаб колиши ўз кўлида бўлар.

Аслида сафардир инсон ҳаёти,
Йўқотган, топгани йўлида бўлар.

Эй Саттор, атрофга ўткир назар сол,
Йўлнинг кўрки ўнгу сўлида бўлар.

САВОБ БИЛАН

Гарчи кўпдир унга каршию ғайри,
Тўғри умр йўли бўлмагай айри,
Ишидан кўпларга тегади хайри,
Умр бўйи яшаб ўтгай савоб билан.

Тўғри доим ҳалол ейин, ичай дейди,
Бу ҳаётнинг жумбоқларин ечай дейди,
Ҳақ йўлида, майли, жондан кечай дейди,
Яшар рўзи маҳшар учун жавоб билан.

Инсон ўйлаб охирату фаносини,
Ҳалолликда курса умри биносини,
Камол топгай англаб ҳаёт маъносини
Имон билан, тоат билан, тавоф билан.

ДИЛДАГИ ГАП

Заррача қораси тегмасин дея,
Пайт келиб бошларни эгмасин дея,
Дилларга бад уруғ экмасин дея,
Ёмонларга зинҳор жўра бўлмасмиз.

Йирок юрган создир фиску фасоддан,
Ичи қоралардан, ғараз, ҳасаддан,
Очофат суллоҳлар гар ошса ҳаддан,
Жазолашга шаймиз, шафқат қилмасмиз.

Давру давронингда наф кўзлаб минг бор,
Даврангга киради ғаламис, бадкор.
Чин дўстларга доим айтади Саттор –
“Бизлар ўз нафсига тобе қулмасмиз”.

ОДАМНИНГ МАРДИ

Калбига ботганда армон тиглари,
Кўзларига кўчиб ғазаб чўғлари,
Чакнаб ёниб турар корачиғлари –
Кўзидан биласан одам мардини,
Куяди кўрганча эл-юрт дардини.

Уларга ҳар жойда бир хислат хоским.
Атроф бўлса ҳамки устину остин,
Доимо сўйлашар ҳақиқат, ростин –
Сўзидан биласан одам мардини,
Куяди айтганча эл-юрт дардини.

Ҳамиша ҳақиқат, адолат тараф,
Ишлари аслида жасорат, шараф,
Кўзига, сўзига, умрига қараб,
Ўзидан биласан одам мардини,
Курашар билганча эл-юрт дардини.

ОЙДИНЛИК ГАШТИ

Ёруғ кеча, юлдузлар гуж-гуж,
Чараклайди нурафшон фазо.
Ёғдуларга сингган сирли куч
Бедорликни килар тақозо.

Зиёларга ажиб тароват
Бахш этмоқда само узра ой.
Уйғоқ жонга берар фароғат
Ойдинликда мужассам чирой.

Тегрангизга бокинг, одамлар,
Ҳаёт – гўзал, дунё – фусункор.
Борлик ичра биз уйғоқ дамлар
Сезилгучи ажиб ҳусн бор...

Сатторни ҳам ойдин тун чоғи
Чулғаб олди нурли туйғулар –
Токи порлар илҳом чироғи,
Ажиб ғазал, ажиб куй улар...

ВУЛҚОН

Ўзига жо этиб бекиёс туғён,
Кудрати портлашга шай бўлиб ҳар он,
Фурсати келгунча яширин, пинҳон
Ҳар инсон кўнглида яшайди вулқон.

Ғазаби оловли, қаҳри оташнок,
Кўзғатгани қила олгайдир ҳалок,
Тоғ каби вужуди бўлгунича хок
Ҳар инсон кўнглида яшайди вулқон.

Балки отилиши зўр илҳом бергай,
Сехру синоатин шоҳиди кўргай,
Вақти-вақти билан ўт сочиб тургай,
Ҳар инсон кўксида яшайди вулқон.

ИРМОҚ

Пойимда жилдираб окқан, эй ирмоқ,
Товланган жилваси ёкқан, эй ирмоқ,
Ўзанингга сиғмай тўлиб-тошасан,
Дарёга қўшилай дея шошасан.

Мақсад сари бўлган сендаги гайрат
Ҳис этган юракда уйғотар ҳайрат.
Қанийди, ҳар одам сендай тиришкок
Бўла олса эди дейман-да, ирмоқ.

Зеро, кобик ичра қолишга қўнмай,
Мақсад рўёбига интилиш тинмай
Ҳаётга маъною мазмун этар бахш,
Курашиш, изланиш – умримизга нақш.

Қалби дарё халким – ўзи зўр дарё,
Шу дарё ичида бор эканман то,
Юртим равнакига хиссамни қўшай,
Сен каби интилиб, курашиб яшай!

ОБИ ҲАЁТ – СЎНМАС БАЁТ

Сувайшу Панамада қучилди шонлар,
Умрин баҳшида этди не-не жонлар,
Тўкилди қанча терлар, қанча қонлар
Сув туфайли, сув туфайли.

Орзу-умид уйғотар кўкда булут,
Ҳосилга омборлар лик, хирмонлар бут,
Ҳар бир соҳага ёрдир барака-қут,
Сув туфайли, сув туфайли.

Замин узра таралгай жонли баёт
Ташналарга, чанқокларга доим нажот,
Эъозланиб улуғланган оби ҳаёт –
Сув туфайли, сув туфайли.

Сувсизлик – бу юҳо қаби касофатдир,
Қатра сувни кадрламоқ зарофатдир,
Бу дунё ҳам, бу ҳаёт ҳам шарофатдир
Сув туфайли, сув туфайли.

ДАРЁ БЎЛ, ЭЙ ДИЛ

Бўлмаса уммону дунёнинг авжи,
Жўш урмас мутлақо долғаси, мавжи.
Жисму жони аро токи туғён бор –
Булоқ бор, ирмоқ бор, дарё, уммон бор.

Қачонки уммонлар сертўлкин, шошқин,
Бағрида яшагай пўртана, тошқин.
Тўлкинсиз денгизни ким денгиз деяр,
Кучу қудратини зўр, тенгсиз деяр?!

Булоқ бўл, ирмоқ бўл, дарё бўл, эй дил,
Тўлкинлари кучли маъво бўл, эй дил,
Харсангу қоялар, соҳиллар оша
Тўлкинланиб яша, мавжланиб яша!

ДИЛНИ АСРА

Ҳар бир ишнинг жавобгари, эгаси бор,
Ҳар бир уйнинг хўжайини, бекаси бор.
Разм солгин, жазм килгин билмоқ учун,
Ҳар бир дилнинг дарддан ёдгор чегаси бор.

Токи умринг эл-юрт аро донг таратар,
Бир ютуғинг ўнта махфий ёв яратар.
Хавф ортса-да тап тортмагай дадил инсон,
Бор диққатин эзгу максадга қаратар.

Ҳис этганда халқнинг дарду аламини
Асл шоир қурол қилар қаламини.
Зимистонда заҳмат чеккан кадрлагай
Эзгуликнинг ёруғ, нурли оламини.

Бу ҳаётнинг паст-баланд, оқ-қораси бор,
Ғоят нозик чегарали ораси бор.
Тўғри йўлдан андак оғсанг ё адашсанг,
Билки, сенга тайин жазо чораси бор.

Ҳар ҳафтанинг иш кунию бозори бор,
Ҳар тадбирнинг қувончию озори бор.
Ўзга кўнгил мулкин доим этгил эъзоз,
Ҳар кимнинг ўз қадамжоси, мозори бор.

Эй, инсон, ҳар зумни, кунни, йилни асра,
Арғамчига қувват бўлар қилни асра.
Ўз кўнглида подшо эрур ҳар бир одам,
Ўзгада ҳам, ўзингда ҳам дилни асра.

ЯЛПИЗГИНАМ

Соғинчли дардларимга ўзинг дори,
Ифорлари ўзгача ёлғизгинам,
Жисмингда мужассамдир юрт баҳори,
Юрагимни яшнатган ялпизгинам.

Кўнглим ичра уйғотасан шукроналар,
Кўзларимга суртишга мос юлдузгинам,
Япроғингда яшар мангу афсоналар,
Энг муаттар эртагимсан ялпизгинам.

ШЕЪРИЯТ ИШҚИ

Ҳар бир кечинмадан яшнар тобора,
Яратиш, ижодга ташна тобора,
Шеърдан-шеърга, билсанг, тобора
Қалбим ром килмоқда шеърият ишки.

Қанча хотиралар уйғонди тағин,
Онгимни ёритиб мисоли чакин,
Мени этсам дейди ҳофизми, окин –
Дардларим билмоқда шеърият ишки.

Сеҳридан сўзимга тингловчи топдим,
Меҳридан дардимни англовчи топдим,
Юксак манзилларга чорловчи топдим –
Илҳомчим бўлмоқда шеърият ишки.

Саттор, олимликка шоирлик йўлдош,
Бир-бирига ижод йўлида кўлдош,
Дилингдаги тошқин ҳисларга йўл оч –
Вулқондай тўлмоқда шеърият ишки!

ИЛҲОМ БЕДОРЛИГИ

Бедор килганича фикр нечаси
Уйғониб кетаман гоҳо кечаси,
Торлик килиб колар кўнгил кўчаси,
Юксак маъволарга этаман парвоз.

Ҳисларга муносиб сўзлар ўйлайман,
Асрий луғатларга синчков бўйлайман,
Илҳом сеҳри боис ёниб сўйлайман,
Мумтоз шеъриятни этаман ҳамроз.

Навоий, Бобурдек аждодларим бор,
Биламан, муносиб авлодларим бор,
Ич-ичдан ўртаган фарёдларим бор –
«Муножот» янграса, калбим ҳамовоз.

Шеъриятга калбин бахш этди Саттор,
Ёзганин умрига нақш этди Саттор,
Ҳар бир мисрасида акс этди Саттор,
Элу юрт донғини этгай сарафроз.

ШЕЪР – ҲАҚИҚАТ

Ҳар бир гап – хазина, ҳар бир сўз – олтин,
Етти ўлчаб бир кес сарфлашдан олдин.
Токи сен кўнглингни шеър ичра солдинг,
Сохта кўз ёш билан бўзласанг бўлмас.

Дилдаги дардларга келмаса лойик,
Юракдан англамас шеъринг халойик.
Изҳори дилингга этиб нолойик,
Шеър аро ўз нафсинг кўзласанг бўлмас.

Элга хос сўзларни айтай дер Саттор,
Дилга мос сўзларни айтай дер Саттор,
Ҳаққас рост сўзларни айтай дер Саттор,
Ёлғонни яшириб сўзласанг бўлмас.

ЖАҲОНГИР АДИБ

*Чингиз Айтматов
хотирасига*

Ёзганингиз моҳияти сўнгсиз, оға,
Ижодингиз ҳосиласи тенғсиз, оға.
Қирғиз номи бугун билар бутун дунё,
Туркийларни танитдингиз, Чингиз оға.

«Жамила» энг гўзал севги киссасидир,
Ишкномага буюк адиб ҳиссасидир.
Киссалару романларин киёси йўқ,
Чингиз оға – ўз ишининг устасидир.

Ижоди-да Тянь-Шандай салобатли,
Чудай теран, Иссиққўлдай тароватли.
Мангуликка колган мерос хазинаси
Неча-неча авлод учун шарофатли.

Ижодингиз дурларга бой денгиз, оға,
Сиз боис то абад мағрур қирғиз, оға.
Фотиҳ Чингиз боролмаган не қуртларни
Қалам билан забт этдингиз, Чингиз оға!

ШЕЪРИМ – КЎЗГУ

Шеърим мисоли кўзгу,
Иши хайрли, эзгу,
Сизда уйғотсин сезги –
Шеърим мисоли кўзгу.

Шеърим мағзин чақасиз,
Ҳис мавжида оқасиз,
Ўқиб дилга боқасиз –
Шеърим мисоли кўзгу.

Назмимни ўқиган он,
Кўргайсиз мени, шеърхон,
Сўзимни англаг ҳар он –
Шеърим мисоли кўзгу.

Шеърим мендан нишона,
Шеърхон учун тўёна,
Дардлашгум ғойибона –
Шеърим мисоли кўзгу.

ЎЗГАЧА

Кексаларни эъзозлаш йилига

Ризку рўз ундирмоқ учун тер тўкиб,
Эрта навбаҳордан то кеч кузгача
Ишлайдиган халқда оксоколларга,
Иззат-ҳурмат, ардоқ, эъзоз ўзгача,
Ёши улуғларга ихлос ўзгача.

Кўпни кўрганларнинг кўзлари пишган,
Баҳсу давраларда сўзлари пишган,
Не-не синовларда ўзлари пишган,
Панду ўғитлари мумтоз, ўзгача,
Улар ёш авлодга устоз ўзгача.

Ёши катталарни улуғлаб ёшлар,
Уларга муносиб бўлса издошлар,
Ворислар чин дилдан кўрсата бошлар
Эҳтиром тилдаю дилда ўзгача,
Юртбоши ном берган йилда ўзгача!

ҒАНИМАТ

Жон олмайди асроил айтиб,
Вакт бермайди бандага кайтим,
Ўтган кунлар келмайди қайтиб,
Дам – ғанимат, одам – ғанимат.

Қадрига ет аввал дилдорнинг,
Ёринг билан кечган дийдорнинг,
Фонийлигин бил йўғу борнинг –
Дам – ғанимат, одам – ғанимат.

**ЗАМИНДОШМИЗ-
ҚАРДОШМИЗ**

INDEPENDENCE

We were looking forward to you
We sacrificed soul, life
For the sake of you
Independence!

Life isn't safe,
Happiness and luck will turn,
And the world is also provisional, without you
Independence!

You are our eyes rays,
Smiling at us as a full moon,
You are delighted us
Independence!

May it be true your attaining,
May your enemies be defeated,
May Allah be your friend
Independence!

Translated by Barno Shamsematova.

UZBEKISTAN

Sun is always shining,
Stars are always twinkling,
There is justice everywhere
In Uzbekistan.

People are pure and honest,
Achieve happiness of their hard work,
Their kindness prevents trouble
In Uzbekistan

People spend all their savings
To the weddings and shelter of their children,
Live in peace and abundance
In Uzbekistan.

They show high respect to their guests,
Even consider them as equal to the sun,
Constant esteem towards the elders
In Uzbekistan.

Neither elderly, nor youths moan,
It blossoms even in winter,
Let it be, and the earth will blossom
In Uzbekistan.

Translated by Barno Shamsematova.

CONVERSATION WITH AMIR TEMUR

We always speak about it,
We always think about it,
It always flashes as a lightning
Your teachings.

It urges us to bravery,
Fills our hearts with honesty,
It wakes our sleepy souls,
Your teachings.

It calls forget our problems,
And, live for the sake of people,
Leads towards love for independence,
Your teachings.

May you live in prosperity,
May you be strong and healthy,
May homeland be your strong castle, says
Your teachings.

Translated by Barno Shamsematova.

LIFE

Every person in this life
Lives with his fortune
If you perform good deeds
Goodness will be given.

People who never care
About the sins they have committed
Never know that the Day comes
Even the smallest one will be judged.

The world around us
Is perfectly created.
You can not change anything
Even you endeavored.

You can not get anything
More than it is fated.
Those who chase after beauty
By thorn can be suffered.

Listen to your heart
And think over and over
For peaceful days you have
Be thankful to the Granter!

**Translated by
Earno Shamsematova**

ЖАЛОЛИДДИН МАНГУБЕРДИ

Вечная память героям

Когда приблизилась чужая рать,
Неся с собой всему угрозу –
Спасителем от грядущей беды
Явился Хорезмшах – Жалолоиддин Мангуберды.

С тех пор идёт в мире молва
О подвиге грозного «льва».
И не сбылись мечты монгольских ханов,
Кровопийц и басурманов.

У славных берегов Синда
Их ждал позор, а не победа!
В отчаянии раздались голоса:
– Нам бы такого отпрыска послали небеса!

Проявив отвагу в неравном бою
Сразил герой могучую Орду.
Снеся нещадно тысячи голов с плеч
Кровью вражескою он разукрасил меч.

В час трудных испытаний
Был непоколебим – Славный Жалолоиддин!
И в зимнюю стужу, и в жаркий летний зной,
Уничтожал монголов, любимый наш герой...

Не найдя спасенья ни в степи, ни в лесу
Варвары, отныне, зарубили на носу:
– До коих пор жить будет этот грозный «лев»,
Страшить не перестанет даже его зев.

Борясь за дело правое, защищая честь,
Призвал он к справедливости, отвергая месть.
Навеки признательным останется народ
Воспевая храбрость и мужество его!

Достоин подражания пример Мангуберды,
Гордиться его именем можем я и ты!
Волею Всевышнего – свободный мы народ!
Не грозят отныне нам порабощенье, гнёт.

В честь храброго заступника орден учреждён
Символом мужества всеми признан он!..
Не померкнет огонь храбрости, зажжённый тобой,
Жалололидин Мангуберди, наш воин, наш герой!

«АВЕСТА»

Великой силой духа наших предков,
Восхищаются народы всей земли!
Их честностью, умением и отвагой
Поражались и принцы, и короли.

Тому пример — творение «Авеста»,
Где объединились крепким узлом:
«Благая мысль, добродетель, мудрое слово
Нашли в нём отражение своё.

Написанный золотыми чернилами,
На 12 тысячах воловьих шкур,
Манускрипт не сумели уничтожить
Ни Македонский, ни чужеземный самодур.

За годы обретенной свободы
Наши традиции востребованы вновь,
Учёные, поэты заявили,
Что есть на свете — правда и любовь.

Откровение, полученное Заратуштрой
Стало достоянием страны,
Благие мысли из «крепости писаний»
Победили ненавистные силы тьмы.
Сегодня же потомкам Тимуридов
Являются напутствием они.

Узбек! В наш XXI век
Ты гордый, ты свободный человек!
Да поможет нам в благих делах
Всемиловитый и милосердный Аллах!

МОЯ ГОРДОСТЬ, МОЙ ХОРЕЗМ!

Богатый славными традициями,
Неповторимый край.
Обитель потомков Мангуберды
Неповторимый жемчуг, земной рай.

Мы гордые узбеки, сплоченный мы народ,
Да будет приумножаться наш великий род!
Сколько счастья, радостей повидали мы
Древним Джайхуном силы нам даны.
Не только пловом, хлебом богат наш дастархан,
Гостеприимству народа мог бы позавидовать и хан.

Бытует здесь красивый говор, особый диалект.
Зажигающему душу «Лязги» нигде равных нет,
Никого не оставит равнодушным Хивинский
минарет.
Да будут живы хорезмийцы во веки всех веков,
Да хранит нас Всевышний
От напасти врагов!

Живи без горя и печали
Развивайся и цвети,
Гордость всего Узбекистана, чудесный край земли.

СОКРОВИЩЕ

*Светлой памяти Абдулхамида Чулпона
посвящается*

Создал он в поэзии неподражаемый стиль
Доброе себе имя тем самым сохранил.
Его произведения в стихах актуальны и редки
Сила его таланта равна энергии реки.

Наследие Чулпона многогранно, велико
Бриллиантом мировой поэзии является оно.
Словно звезда не меркнет, сияет сквозь года,
Творение Абдулхамида – животворящая вода.

Благодаря ему Гамлет на узбекском молвить мог,
На театральных сценах Ташкента читал принц
монолог.

Стихи Рабиндраната Тагора перевёл Чулпон
И сохранив при этом восточный колорит.
Увековечил своё имя, узбек Абдулхамид!

Его редкие творения
для врагов, как в горле кость.
А рифмы выражают народную мудрость.
Духом своей эпохи пронизаны они
Для верных патриотов дороги, близки.
Сегодня в Узбекистане мир и благодать,
Но, таких, как Чулпон, нелегко сыскать...

II

За права народа всё боролся он
Тяготы, лишения пережил Чулпон.
Стихи поэта скромного –
Напутствие всем нам
Сынам узбекским – в помощь, отповедь врагам!

Воздавая Пушкину за «Бориса Годунова»
Не будем стирать из памяти Абдулхамида Чулпона.
Перевод поэмы зажжёт сердца людей,
Вдохновил сторонников его святых идей.

Перевёл он Гоголя, Крылова и других
Внеся свой вклад в поэзию, не меньше остальных.
Славный путь Чулпона – достойный нам пример.
Для молодых и старых он – новый Алишер.

И теперь он с нами, в народе он всегда,
Могучее древо поэзии, человечества звезда!

МОЙ РОДНОЙ КАРАКАЛПАКСТАН!

Брат ты наш навеки, великий каракалпак!
Сынов твоих не счесть – гениальных, как Бердах.
Врагов хитрые козни разносим в пух и прах,
И верой мы едины – того велел Аллах!
Общие тюркские корни объединяют нас,
У берегов Арала сияешь как алмаз.

Крепкий дух народа стоит всех похвал,
Стихи твоих поэтов сражают как кинжал.
Всё манит нас, приятный
Шум волн Амударьи,
Птиц дальнего полёта
Напоили его ручьи.

Своей славной историей всегда славился ты
«Кирккиз» и «Шахриёр» ей посвящены.
Твоими сынами гордится не только наш народ,
Уверенной поступью он идёт вперёд!

Какая фантазия, какой истончённый вкус
Нужны были строителям, возведшим Нукус!
Сегодня сотни, тысячи наших братьев и друзей
Живут в столице дружно, жизнь стала веселей.

В этих домах просторных, среди этих стен
Написал бессмертные строки, мой друг
Тулепберген.
Истинным патриотом сохранился он в сердцах
Достойное место занял в наших он умах.

За искренность и правду
Я его люблю.
Он не только друг мне,
Он брат, его ценю.

Устюрт столь же бескрайний, как и Кызылкум
Постичь их не сразу сможет человеческий ум.
Здесь живёт великий, созидающий народ,
Уверенными шагами он идёт вперёд!
Надёжной ему опорой будет Узбекистан,
Цвети и крепи духом, братский Каракалпакстан!

ҚАРАҚАЛПАҒЫМ

Арал бойларына дүрдей шашылған.
Бердақ қосығынан кеули ашылған.
Алла бизди мәңги туұыскан қылған,
Түркий шежиреде бардур тармағым,
Өзиңсең, әй уллы қарақалпағым.

Әмиўдин ағысы жериңе кушдур,
Қосығым ырғағы кеуилге хошдур,
Хенериң пәрўазы бир әжеп кусдур,
Руўхияты бәлент жақын аймағым.
Өзиңсең, әй уллы қарақалпағым.

Тарийхыңнан сөйлер “Қырк кыз”, “Шәрияр”,
Хәр бир перзентинде Ыатан ышқы бар,
Нөкистей әжайып көркем шаҳри бар.
Заманлас, дәуирлес жақын ортағым.
Өзиңсең, әй уллы қарақалпағым.

Халқым деп ғайрату, ғурыжлар қылды,
Не-не минберлерде шақырық қылды,
Әрман – дәртлеринди кітаптар қылды.
Төлепберген ағам киби зор тайұым,
Өзиңсең, әй уллы қарақалпағым.

Ұстирт, Қызылқумдай баўры бийпаян,
Өзлиғи мийнетте гуресте аян.
Барлығынды журтқа шаштың хәр дайым
Исенимли бахтың таман бармағын.
Дунья турғанша тур, қарақалпағым.

БЕРДАҚ

Әдиллик атынан жанып сөйлесе.
Шайыр жүрегінде өнген қосық — ҥақ.
Өзи бәрға жақсылықты ойласа,
Қосығында мәңги жасайды Бердақ.

Оқыўшы шайырлардың бергей бағасын.
Китапларын оқып паракпа-парак.
Қарақалпақ ели алғыр данасын.
Бәрға көз-көз қылып турады Бердақ.

Қосықлары мысал терең хикметтей,
Оқыўшым, қатарлар мазмунына бақ.
Изгилик, әдалат бар болған жерде,
Қосығында мәңги жасайды Бердақ.

ҚАРАҚАЛПАҚ СУЛЫҰЫ

Хусни камалына болыппан шайда,
Қалың шашларыңды толқытар шамал.
Ашығыңман, бизге бир баккыл кыя,
Қарақалпақ кызы, сулыұ Гүлжамал.

Не-не мәнзиллерди көрдим, неше бар,
Қайсысында ояұ, я басты уйқы.
Билемен, кәлбимди тәрк етпес зинҳар,
Сени көргенимде оянған туйғы.

Гүлдей жамалыңа кылдың-ғой шайда,
Қолымда дуұтарым, болса едим бақсы.
Жырлай алмас еди мениңдей кайда?
Ұаспыңды хеш кимсе меннен хәм жақсы.

Бердақ косығынан уғып көп мәни,
Мухаббат ҳукимине бағынды қыял.
Хусни камалыңа айтсам, мақтаўлар
Қарақалпақ кызы, сулыұ Гүлжамал.

Аударған: К.Каримов

КАЛЕМ МЕНЕН ДҮЙНӨНҮ АЛГАН ЧЫҢГЫЗ

Жазганыңыз ойдон терең, чексиз, ага,
Чыгармаңыз тоодон бийик, теңсиз, ага.
Кыргыз атын билет бүтүн бүткүл дүйнө,
Түркийлерди тааныттыңыз, Чыңгыз ага!

«Жамийла»ңыз махабаттан бүткөн бир ыр,
Сүйүү, сезим, чечкиндүүлүк катылган сыр.
Сиз жараткан чыгармалар окшошу жок,
Чыңгыз ага, өз ишинин устасысыз!

Эмгегиңиз Тянь-Шандай салабаттуу,
Чүйдөй терең, Ысык-Көлдөй кооз, таттуу.
Түбөлүккө калган мурас казынасы
Канча муунга ак жол болот салтанаттуу.

Өмүрүңүз берметке бай деңиз, ага,
Сиз себептүү башы бийик кыргыз, ага.
Чыңгызхандын жеталбаган канча журтун
Калем менен жеңалдыңыз, Чыңгыз ага!

Котормочу: Кайрат Токтобаев

ЗИНДАГӢ

Ҳар чӣ дар пешона бошад,
Бинад онро ҷумла инсон.
Зиндагонӣ киштгоҳест,
Ҳар чӣ корӣ, бидравӣ он.

Хомхӯрда шир одам,
Рози дунёро надонад.
Заррае бошад гуноҳаш,
Бечавоб асло намонад.

Як мукаммал сохтор аст,
Ин ҷаҳони гирдгардон.
Ҳеҷ натвонӣ дигар кард,
Саъй манмо, очиз инсон.

Бандааш чизе нагирад,
З-ин ҷаҳон беш аз тавонаш.
Гул бихоҳад, хораш озор
Медихад бар ҷисму ҷонаш.

Чашми дил бикшой, ай дӯст,
Роҳи умри мост кӯтоҳ.
Баҳри ҳар рӯзи хуши хеш,
Шукр овар пеши Аллоҳ.

КИТОБ

Окилу донотарин ҳамроҳ кист?
Аз ғаму шодии мо оғоҳ кист?
Дар шаби ғафлат чароғи роҳ кист?
Он китоб аст, он китоб аст, он китоб.

Кӣ ба некиҳо ҳидоят мекунад,
Аз куҳантаърих ҳикоят мекунад,
В-аз бади бадҳо ҳимоят мекунад?
Он китоб аст, он китоб аст, он китоб.

Кӣ диҳад панду насихат ройгон,
Ахтари бахт оварад аз осмон,
Қиматаш афзун бувад дар ҳар замон?
Он китоб аст, он китоб аст, он китоб.

Сарвати дунё намонад пойдор,
Бигзарад чун об умри беқарор,
Донӣ, чӣ аз кас бимонад ёдгор?
Он китоб аст, он китоб аст, он китоб.

ОМАДУ РАФТ

Сарвари сарвкадон омаду рафт,
Шаҳд дар кому забон омаду рафт.
Исии давр, на ки сахв бишуд,
Пеши мо марҳами чон омаду рафт.
Ханда омӯхт гул аз барги лабаш,
Нози гулҳои ҷавон омаду рафт.
Ҳар кучо рафт биангехт бало,
Фитнаи ҳар ду ҷаҳон омаду рафт.
Бод гуфто, ки задам шона ба мӯш,
Гесӯяш мушкфишон омаду рафт.

КОШОНАИ ИШҚ

Ту худ шамъу маро парвона кардӣ,
Бигуфтам: «Сӯхтам!» Парво накардӣ.
Шаби хичрон ба ҳазёнам биафзуд,
Маро, аз ростӣ, девона кардӣ.
Сарое дилкашу обод будам,
Зи бепарвоиҳо вайрона кардӣ.
Ракибам дӯст хондӣ, сӯз додӣ,
Қариби хешро бегона кардӣ.
Зихӣ, Саттор, аз хишти садоқат,
Барои он санам кошона кардӣ.

Тарҷума аз забони ўзбекӣ

ЗИНДА БОД ДҶУСТӢ!

Тоҷику ӯзбек ёранд аз азал,
Дӯстнаравар, дӯстдоранд аз азал,
З-ин сабаб ҳам комгоранд аз азал,
Дӯстхохиву каробат зинда бод!

Рустами Зол, Алпомиш – ду паҳлавон,
Зеби чандин қиссахову дoston,
Ифтихори халқҳомон, ҷовидон
Халқҳои пурушӯроат зинда бод!

Урфу одат, номҳои мо як аст,
Хона дигар, бонҳои мо як аст,
Аввалу анҷомҳои мо як аст,
Беҳтарин оину одат зинда бод!

Дӯст Ҷомӣ бо Навоӣ будааст,
Дар дили ҳар ду сафое будааст,
Меҳр нуру рушнӣ будааст,
Нури хуршеди саодат зинда бод!

Аз ӯзбекӣ тарҷумаи
А. Субҳон.

ҚАЗАҒЫМ — ҒАЖАБЫМ

Салт-санасы әзелден бір бауырым,
Сенсіз қалай толық болар ауылым?
Қара түнде қара қылды қақ жарып,
Тең көтерген тұрмыстың да ауырын.

Аспанында шырқатылып ару-ән,
Күрес жайлы сөз болады алуан.
Яссауи деп Темір құрған қазаннан
Дәм татып ед неше батыр, балуан.

Бейбіт күннің жадыратып алауы,
Мұрын жарды бесбармағы, палауы.
Өз тарихтың жаңа беті ашылып,
Тек бірлік деп желбіреді жалауы.

Гүл жайнады Шымкент пен Сайрам да,
Туған жерде сайрандасаң сайранда.
Қиын міндет – жоқтан өзін бар ету,
Тірлігіне енді әлем қайран да.

Тәуелсіздікке тауларды да тілдік пе,
Жер қадірін,
Ел қадірін,
Ер қадірін білдік те!
Елімізді еңселі бір Ел еткен
Елбасылар бастай берсін бірлікке...

Өзбекшеден аударған Мекембай Омарұлы

ӨМІР

Мандайға қызыл қыр гүлі,
Жазылғандай тек боласың.
Әйтсе де бірақ бір күні
Еккенді ғана орасың.

Қам сүтті емген пендеміз,
Артта да қалын жүреміз.
Намыстан кейде кендеміз,
Күнәмен өмір сүреміз.

Ал мұны қашан аңдаймыз,
Дүние — біткен құрылыс.
Өзгерте оны алмаймыз,
Жасап бір жаңа құрылыс.

Мүмкіндік таппай сасқандар
Ортада несін бөледі?
Гүлдерге бауыр басқандар
Тікеннен жәбір көреді.

Көздерін ашып көңілдің,
Көр-дағы бірді пікір ет.
Тыныштығына өмірдің
Жаратушыға шүкір ет.

Өзбекшеден аударған Мекембай Омарұлы.

БАС СӘУЛЕТКЕР

Нұрсұлтан Назарбаевқа

Өткен-ді сан патшалар, түрлі сұлтан,
Ел басына тағы кеп тұрды сұлтан.
Қазақстан келеді жедел өсіп,
Елбасы – Нұрсұлтан – нұрлы сұлтан.

Дөнене жоқ бас иіп, енді ашынар,
Алла назар еткен жан – Елбасылар.
Жетістігі әлемді тан қалдырған
Қазақстанда Нұрекен бар – Елбасы бар.

Біліп істер, қате жоқ ер ісінде,
Мәртебесі тым биік ел ішінде.
Назарбаев, Каримов қолды қойған
Мәңгі достық туралы келісімге.

Елбасылар бауырмал, бәрі осындай,
Барлық бала туған бір баласындай.
Бас сәулеткер болған бір Астанасы
Көздерінің ағы мен қарасындай.

Ғылымның да осында бар ошағы,
Адал еңбек бақытқа жол ашады.
Нұрекендей басшысы бар Отанның
Жарқын, жарық бүгін болашағы.

Өзбекшеден аударған Мекембай Омарұлы

TÜRKMEN – GARDAŞYM

Asmany, zemini, suwy bir menzeş,
Jeyhundan suw içen biz iki syrdaş,
Bir göwdede binyat bolan gözdür gaş,
Goňşy biz, guda biz, daýy gaýnini
Türkmen agayni!

Düldüle yhlasly ata-babamyz,
Ahalteke, garabaýyr – atymyz,
Ýaryşda mydama ol ganatymyz,
Bizde uly sowgat toýlarda tulpar,
Türkmen byradar!

Üýtgeşik ylham bar Magtymguluda,
Şygrynyň syry bar Magtymguluda,
Özbeğin mähri bar Magtymguluda,
Mylaýym sözüimiz bir deň mähriban,
Türkmen gadyrdan!

Biz Merkezi Aziýada, ülkedeş,
Hemme işde mydam bolup egindeş,
Bolduk ömürbaky, kyýamat gardaş,
Dostlugmyz goý bolsun ebedi Kuýaş,
Türkmen garyndaş!

MAGTYMGULY

Şygrynda görünyän kysmaty görgül,
Her setire siňen sypaty görgül,
Bentlerde ýugrulan hikmeti görgül,
Şahyr Magtymguly pirdir hem ussat.

Şeytana aldanyp azaşma diýýär,
Dogry ýoldan ýörgül, çolaşma diýýär,
Aslyňdan özüňden daşlaşma diýýär,
Magtymguly şygry uçmaga ganat.

Her bir sözi bilseň almaza menzeş,
Ylahy ylham bar, bolarsyň serhoş,
Şygry bossanynda bolup dur güneş,
Sözi Magtymgulyň nur berýän gudrat.

Garagum dek giňdir bagry türkmeniň,
Gülleýändir kentdir şähri türkmeniň,
Daýanjydyr, buýsanjydyr türkmeniň,
Magtymguly baky ýaşar, Adamzat!

TÜRKMEN GÖZELİ

Jemalyň aşyklar çeşmesi boldy,
Gözel görkün ylham çyragy boldy,
Magtymguly sen diýp Pyragy boldy,
Meni hem sözletdiň, türkmen gözeli.

Muhammet Ýusuby aşyk etdiň sen,
Ahunjan hapyza magşukmy ýa sen,
Garşymdan melekdek düşüp geldiň sen,
Meni hem saýratdyň, türkmen gözeli.

Garagum bagrynda dörän lāle sen,
Jeyhundeň joşgunsyň, deňsiň bala sen,
Meňzärsiň görene peri, güle sen,
Meni hem oýlatdyň, türkmen gözeli.

Islegim hoş niýet goşup dur oýa,
Ikimiz ýetsekdik arzuwly toýa...
Göwnümdäkin aýtmak üçin bu ýola,
Meni hem saýladyň, türkmen gözeli.

Uzyn köýnegiňde üýtgeşik görk bar,
Gündogara mahsus özüňde erk bar,
Setdarda sen beren bir täsin yşk bar,
Yşkyňda saýratdyň, türkmen gözeli.

*Тержиме эден
Гурбанберди Велбегов*

МУНДАРИЖА

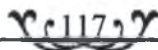
Ният	3
Ўзига бек ўзбекмиз	4
Чорлов	5
Оппок лайлақлар	6
Илҳомбахш истиқлол	7
Эътироф	8
Оксарой	9
«Афросиёб»	10
Ўкинч	11
Яшанг	12
Нодираи даврон	14
Хазина	15
Андижон шамоли	17
Жалолиддин Мангуберди	18
«Авесто»	20
Хоразм – фаҳрим	21
Қўш дарё	22
Қорақалпоғим	23
Бердақ	24
Соҳилдаги ўйлар	25
Қорақалпоқ сулуви	26
Ўтов	27
Қондошиму жондошим	28
Меъмор	29
Дўстлик – улуғ мерос	30
Туркман – кардошим	31
Махтумқули	32
Туркман жонони	33
Ойдинбулоқ	34
Мукофот	36
Сулув киз	37
Нигоҳ	38
Гулсара	39
Севги олови	40
Роз	41
Қабр ёнида	42

МУНДАРИЖА

Ният	3
Ўзига бек ўзбекмиз	4
ЧОрлов	5
Оппок лайлаклар	6
Илҳомбахш истиқлол	7
Эътироф	8
Оқсарой	9
«Афросиёб»	10
Ўкинч	11
Яшанг	12
Нодираи даврон	14
Хазина	15
Андижон шамоли	17
Жалолиддин Мангуберди	18
«Авесто»	20
Хоразм – фахрим	21
Кўш дарё	22
Қорақалпоғим	23
Бердак	24
Соҳилдаги ўйлар	25
Қорақалпоқ сулуви	26
Ўтов	27
Кондошиму жондошим	28
Меъмор	29
Дўстлик – улуғ мерос	30
Туркман – қардошим	31
Махтумқули	32
Туркман жонони	33
Ойдинбулоқ	34
Мукофот	36
Сулув киз	37
Нигоҳ	38
Гулсара	39
Севги олови	40
Роз	41
Қабр ёнида	42

Асл ёр ёди	43
Раққоса кизлар	44
Аёл	45
Сохта севги	46
Аёл кулгуси – ҳаёт кўзгуси	47
Ёқдинг-а	48
Бекажон	49
Гуноҳми севиш?	50
Муъжизани кутма	51
Мушкул	52
Райхона	53
Тасанно	54
Йўл олдидан	55
Ёш ватандошга	57
Мақсад дури	58
Довон ошиб	59
Савол-жавоб	60
Хўп ғалати	61
Ажаб савдолар	62
Ажабо	63
Калла	64
Маҳкам тамал	65
Меҳнат – толе	66
Ҳалоллик шони	67
Ишонч кўргони	68
Икрор	69
Нафс жодуси	70
Бўлар	71
Савоб билан	72
Дилдаги гап	73
Одамнинг марди	74
Ойдинлик гашти	75
Вулкон	76
Ирмок	77
Оби ҳаёт – сўнмас баёт	78
Дарё бўл, эй дил	79
Дилни асра	80
Ялпизгинам	81

Шеърят ишки	82
Илҳом бедорлиги	83
Шеър – ҳақиқат	84
Жаҳонгир адиб	85
Шеърим – кўзгу	86
Ўзгача	87

Заминдошимиз – қардошимиз

Independence	90
Uzbekistan	91
Conversation with amir temur	92
Life	93
Жалолиддин Мангуберди	94
Авеста	96
Моя гордость - мой хорезм	97
Сокровище	98
Мой родной Каракалпакстан	100
Қаракалпағым	102
Бердак	103
Қаракалпак сулҳуи	104
Калем менен дўст бўлиб олган чыңғыз	105
Зиндагӣ	106
Китоб	107
Омаду рафт	108
Кошонаи ишк	109
Зиндо бод дўстӣ	110
Қазағым – қажағым	111
Омӣр	112
Бас сәулеткер	113
Түркмен – garda ym	114
Magtymgyly	115
Türkmen gözeli	116

Саттор ШЕРМАТОВ
ИЛҲОМБАХШ ИСТИҚЛОЛ

“Sharq” нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
Бош таҳририяти
Тошкент – 2015

Мухаррир *В. Файзуллоҳ*
Бадий муҳаррир *У. Сулаймонов*
Техник муҳаррир *Б. Каримов*
Саҳифаловчи *М. Амхимова*

Нашр лицензияси АИ № 201, 28.08.2011 й.

Босишга рухсат этилди 06.03.2015 й. Бичими 84x108^{1/32}.
Офсет босма. Шартли босма табоғи 6,3. Нашриёт-ҳисоб
табоғи 2,2. Адади 200 дона. Буюртма № 0.

**Оригинал макет “Sharq” нашриёт-матбаа акциядорлик
компаниясида тайёрланди.**

**Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги “Ўзбекистон”
нашриёт-матбаа ижодий уйида чоп этилди.
Тошкент ш., 100129. Навоий кўчаси, 30-уй.**